

Дослідження, розробки, проекти з питань
публічного управління та адміністрування

УДК 330.84.101

Магомедов Андрій Омарович

*кандидат історичних наук,
здобувач кафедри історії та культури України
Університет Григорія Сковороди в Переяславі*

Magomedov Andriy

*Candidate of Historical Sciences,
Applicant of the Department of History and Culture of Ukraine
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*

ORCID: 0000-0001-5919-2340

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

STATE REGULATION OF POST-WAR ECONOMIC RECOVERY

***Анотація.** Вступ. Держава існує для захисту прав і свобод людини, для регулювання розвитку суспільства та економіки, адже це основні важелі за допомогою яких країна може функціонувати та економічно конкурувати. Саме від стратегії державного регулювання економіки, залежить розвиток та функціонування держави. Уже зараз, в період воєнного стану на території України, потрібно мати чітку стратегію повоєнного відновлення економіки, врахувавши всі проблеми та прогалини, дослідити міжнародний досвід та його впровадження в умовах глобалізації. Необхідним вектором розвитку є вивчення та надання загальнотеоретичної характеристики основним засадам та методам державного регулювання економіки повоєнного періоду. Реальність показує, що Донецька, Луганська, Херсонська, Харківська, Київська,*

Сумська, Чернігівська та Запорізька області потребують залучення значних коштів для відбудови та відновлення інфраструктури та економіки у повоєнний період. Тільки державне регулювання, прозоре нормативне закріплення, чітка стратегія може вирішити проблемні питання, які виникають на шляху відбудови та розвитку України, не тільки на тимчасово окупованій зараз території, а по всій країні. Проблема скорочення робочих місць, виїзд громадян за межі держави, нагально впливають на її розвиток та ефективне функціонування та відновлення.

Мета. Метою статті є розкриття загальних напрямів економічної політики і механізмів їх впливу на ефективне функціонування країни, обов'язково врахувати передовий міжнародний досвід та здійснити узагальнення й систематизацію досліджень, їх впровадження в нашої державі.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: наукові праці фахівців, сучасна міжнародна нормативна база, що досліджує державне регулювання повоєнного відновлення економіки. При написанні статті використано системний метод, структурно-функціональний метод, прийоми логічного методу, а саме: індукція, аналіз, дедукція, а також синтез, метод юридичної статистики, юридичного моделювання.

Результати. У результаті проведеного дослідження подано ряд теоретичних узагальнень, пропозицій і практичних рекомендацій, врахувавши думки вчених які також вивчали актуальні проблеми. Опрацьовано досвід європейських країн у побудові дієвої системи результативних рішень, досліджено проблемні питання державного регулювання та запропоновано створення контролюючого органу щодо розподілу міжнародних коштів, до якого б входили іноземні партнери, які б здійснювали контроль надходжень та розподілу фінансів для України самостійно. Розроблено алгоритм реалізації державної стратегії фінансової допомоги Україні для повоєнного відновлення економіки.

Перспективи. Аналіз створення програми державного регулювання повоєнного відновлення економіки, формування певної стратегії розвитку, враховуючи міжнародний досвід та певні ризики є першою сходинкою до залучення міжнародних інвестицій та відновлення економіки держави є основним та необхідним напрямом для нашої країни, адже проблеми, які виникають сьогодні у нашій державі необхідно вирішувати на глобальному рівні.

Ключові слова: *повоєнне відбудова, економічний розвиток, актуалізований план, деокуповані території, національна економічна стратегія, міжнародна технічна допомога, державна політика, стейкхолдери.*

Summary. *Introduction. The state exists to protect human rights and freedoms, to regulate the development of society and the economy, because these are the main levers with the help of which the country can function and compete economically. The development and functioning of the state depends on the strategy of state regulation of the economy. Even now, during the period of martial law on the territory of Ukraine, it is necessary to have a clear strategy for the post-war recovery of the economy, taking into account all the problems and gaps, to study the international experience and its implementation in the conditions of globalization. A necessary vector of development is the study and provision of a general theoretical characterization of the basic principles and methods of state regulation of the economy in the post-war period. Reality shows that Donetsk, Luhansk, Kherson, Kharkiv, Kyiv, Sumy, Chernihiv. and Zaporizhia regions need to attract significant funds for the reconstruction and infrastructural restoration of and economy in the post-war period. Only state regulation, transparent regulatory consolidation, and a clear strategy can solve problematic issues that arise on the path of reconstruction and development of Ukraine, not only in the currently temporarily occupied territory, but throughout the country.*

The problem of the reduction of jobs, the departure of citizens outside the borders of the state, has an urgent impact on its development, effective functioning and recovery.

Purpose. The purpose of the article is to reveal the general directions of economic policy and the mechanisms of their influence on the effective functioning of the country, it is necessary to take into account the best international experience and carry out the generalization and systematization of research, their implementation in our country.

Materials and methods. The materials of the research are: scientific works of specialists, modern international regulatory framework investigating state regulation of post-war economic recovery. When writing the article, the system method, the structural-functional method, the techniques of the logical method were used, namely: induction, analysis, deduction, as well as synthesis, the method of legal statistics, legal modeling.

Results. As a result of the conducted research, a number of theoretical generalizations, proposals and practical recommendations were presented, taking into account the opinions of scientists who also studied current problems. The experience of European countries in building an effective system of effective solutions was elaborated, the problematic issues of state regulation were investigated, and the creation of a control body for the distribution of international funds was proposed, which would include foreign partners who would independently control the receipts and distribution of finances for Ukraine. An algorithm for the implementation of the state strategy of financial assistance to Ukraine for post-war economic recovery has been developed.

Discussion. The analysis of the creation of a program of state regulation of post-war economic recovery, the formation of a certain development strategy, taking into account international experience and certain risks, is the first step towards international investment attraction and restoring the state's economy is

the main and necessary direction for our country, because problems that arise today in our state must to decide on a global level.

***Key words:** post-war reconstruction, economic development, updated plan, de-occupied territories, national economic strategies, international technical assistance, state policy, stakeholders.*

Постановка проблеми. Проблемним питанням в Україні залишається повоєнне відновлення економіки, адже необхідність залучення міжнародних інвестицій є дуже важливим і саме від державного регулювання, стратегії розвитку країни залежить фінансування та відновлення нашої держави. Збитки, які завдала нам країна-агресор Росія є величезними, як для людей, яким довелось відчути «біль війни» особисто, так і для суспільства в цілому, але тільки згуртувавшись всередині країни і за її межами, ми зможемо вирішити нагальні завдання, залучивши міжнародних партнерів, врахувавши зарубіжний досвід, для уникнення прогалин в державному регулюванні відновлення економіки. Стаття присвячена саме напрямкам ефективного відновлення економіки України у глобальному вимірі.

Метою статті є сформувати теоретичні напрямки щодо ефективного механізму державного регулювання повоєнного відновлення економіки. Необхідним завданням є дослідження досвіду зарубіжних держав, важливим є виявлення проблемних питань державного регулювання та внесення пропозицій щодо їх вирішення, також необхідною є розробка державної стратегії фінансової допомоги Україні для повоєнного відновлення економіки.

Матеріали і методи. Матеріал дослідження – сучасна міжнародна нормативна база, що досліджує держане регулювання повоєнного відновлення економіки, проаналізовані наукові праці фахівців (Амбросов В. [1], Баластрик Л. [2], Бурбело С. [3], Бородіна О. [4], Ємець В. [5],

Мельникова О. [6], Назаркевич І. [7], Снігова О. [12] тощо). При написанні статті використано системний метод, структурно-функціональний метод, прийоми логічного методу, а саме: індукція, аналіз, дедукція, а також синтез, метод юридичної статистики, юридичного моделювання.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання повоєнного відновлення економіки є дуже важливим для України. У триваючій війні зі своїм екзистенційним супротивником – Росією, наша держава відстоює своє право на існування у ролі самостійного суб'єкта світової геополітичної реальності. Слушно зазначити, що її майбутнє залежить від внутрішньої та зовнішньої згуртованості людей всередині країни та міжнародних партнерів. Чітка стратегія повоєнного відновлення економіки, врахування проблем та прогалин, дослідження міжнародного досвіду та його впровадження в умовах глобалізації є ефективним планом для розвитку.

Вчені за останні роки активно досліджують питання відновлення та регулювання економічної діяльності державою. Наприклад, Мельникова О. розкриває основи й методи, зміст основних напрямів економічної політики держави і механізми їх впливу на ефективне функціонування країни [6]. Назаркевич І., провівши аналіз, у своїй монографії наводить думку Амбросова В. та вказує на те, що регулювання економіки означає цілеспрямовані процеси, які забезпечують зміну економічних явищ і підтримку їхніх зв'язків. Регулювання – одна з найважливіших функцій системи керування народним господарством на всіх його рівнях [1; 7, с. 56]. Зазначено, що регулювання зумовлене дією законів економічного розвитку й опирається на законодавчу базу, на відносини підприємств із бюджетом, на ціноутворення, на застосування заохочувальних стимулів і різних економічних санкцій [1; 7, с. 57]. Назаркевич І. проводить комплексне дослідження державного регулювання структурних змін в економіці України. Вчений визначає особливості його соціально економічного змісту. Розкриває теоретико-методологічні підходи до здійснення структурного

реформування національної економіки. Значну увагу дослідник приділяє аналізу основних важелів та інструментів структурного регулювання економіки, як на національному, так і регіональному рівнях. Здійснює оцінку структурної трансформації економіки України в умовах високої волатильності економічних циклів. Обґрунтовано вибір пріоритетів структурного реформування української економіки на засадах сталого розвитку відповідно до національних інтересів [7]. Вищезазначені наукові роботи розкривають детальний аналіз державного регулювання економіки, тому проводячи дослідження, необхідно врахувати думки вчених.

Слушно зазначити, Баластрик Л. підкреслює, що за час війни економіка країни зазнала значних збитків: зросло безробіття до 24%, ВВП знизився на 28,2%, інфляція сягнула 26,6%. Прогнози на 2023 рік теж не втішають. Міжнародний валютний фонд дає стриманий прогноз зростання ВВП: за умови, що не буде розширена окупація території України – плюс 1%, при погіршенні ситуації – скорочення на 3%. Аналогічний показник дає Мінекономіки. Ключовими перешкодами для зростання ВВП у 2023 році залишаються: скорочення сукупного попиту від 10% до 20% через вплив населення за кордон (зараз в Європі перебувають 7,8 млн українських біженців); низька стійкість енергетичної інфраструктури після масованих ракетних атак з боку Росії; зниження виробництва сільськогосподарської продукції (урожай зернових та олійних може впасти на 15–20%) та ін. Повоєнна транзитивна економіка повинна базуватися як на ринковому механізмі регулювання, так і на активному державному втручанні (що гарантує населенню мінімальні соціальні стандарти) [2, с. 86]. Адже, дійсно, розкривши проблеми, які існують в Україні, слушно зазначити, що державне регулювання є вкрай важливим і має бути чітке планування повоєнного відновлення економіки.

Тому Програма відродження країни після війни має включати як економічні, так і соціальні складові: ефективну програму економічної

реінтеграції біженців; програму структурної перебудови галузей економіки та фізичної відбудови зруйнованих промислових підприємств на інноваційній основі шляхом упровадження штучного інтелекту (продуктивність виробництва може збільшитися вдвічі); програма відтворення сільського господарства на основі біотехнологій (особливо у тваринництві на основі використання технології CRISPR/Cas9 – технології редагування геному) для поліпшення вітчизняних порід сільськогосподарських тварин з метою забезпечення повноцінними, якісними продуктами харчування; відбудова об'єктів соціальної сфери з широким застосуванням цифрових та комп'ютерних технологій, які відкривають нові перспективи у сферах охорони здоров'я, освіти, кібернетичної безпеки та інших [2, с. 86]. Як бачимо, чітке планування державою стратегії розвитку, врахування економічних та соціальних складових в комплексі є вагомим важелем для відновлення повоєнної економіки.

Ємець В. у своїх дослідженнях, проаналізувавши праці вчених, вказує, що політика держави в економічній сфері повинна брати до уваги прогалини ринку. Важливо розподіляти кошти, враховуючи прогалини та уникаючи їх [5, с. 52]. Напряму дирижизму, на думку вчених, об'єднує дві складові, а саме: конкуруючі фірми приватного характеру та розвиток економіки та його планування державою [13, с. 147; 5]. На думку Ємець В. в Україні необхідно створити Програму прискореного індустріального розвитку на довгий термін [5, с. 52].

Цікавою є думка Бурбело С., який наводить визначення актуалізованого плану, як сукупності дій та заходів, які мають бути здійснені органами влади та іншими стейкхолдерами з метою відновлення деокупованих територій та їх повернення до України. Повернення територій України відбувається воєнним шляхом, тому деокуповані території ОРДЛО неодмінно будуть знищуватися та мінуватися військовими РФ. Тому,

зважаючи на ці жорсткі умови, наявність актуалізованого Плану повоєнних дій/заходів – логічної послідовності організаційних, економічних, правових заходів – дозволить Координаційному штабу з питань деокупованих територій, органам влади та іншим стейкхолдерами забезпечити мінімальний рівень якості життя населення на деокупованих територіях окремих районів Донецької і Луганської областей. Зараз розпочато процедуру актуалізації Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад з урахуванням Візії повоєнного відродження України. Слід зауважити, що початком реалізації Плану вважається день виходу ВСУ на державні кордон України з боку Донецької і Луганської областей. Актуалізований План має бути зосереджений на першому році, протягом якого слід здійснити або розпочати організаційні, економічні та правові заходи (must have) з метою встановлення кордонів територій з спеціальними обставинами розвитку та розроблення й запровадження там спеціальних економіко-правових механізмів господарювання [3, с. 93]. Варто зазначити, що Запорізька та Херсонська області також потребують відновлення та залучення значних коштів, зруйновані населені пункти необхідно відбудовувати, поля у аграрному секторі необхідно буде розмінювати, на що можуть бути потрачені роки, підприємствам необхідно буде відновлювати свою роботу.

Відновлення економіки залежить від декількох факторів. В історії зустрічаються успішні інструменти відбудови а саме: створення місць для працівників, інвестування, розвиток експорту тощо [4, с. 131]. Напрямки державного регулювання повоєнного відновлення економіки України наведено в (табл. 1).

**Напрямки державного регулювання повоєнного відновлення
економіки України**

пп	Напрямки	Деталізація
1	НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ	(законодавче закріплення нормотворчої діяльності повоєнного відновлення економіки)
2	ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНИЙ	(залучення коштів, міжнародні інвестиції, розвиток експорту, партнерство)
3	АДМІНІСТРАТИВНИЙ	(розпорядче та контролююче регулювання повоєнного відновлення економіки, підвищення якості державного управління)
4	ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ	(організація ринкового середовища з відбудови та реконструкції житлового фонду, відновлення природного середовища, відродження промислового сектору, відбудови інфраструктури, відродження промислового сектору, підтримка малих і середніх підприємств)
5	СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИЙ	(створення нових робочих місць, також для інвалідів, реабілітація постраждалих, відновлення соціальної інфраструктури та сфери соціальних послуг)
6	ІНФОРМАЦІЙНИЙ	(організація соціокультурного середовища (з єдиною метою розвитку повоєнної економіки держави, з цінностями та інтересами згуртованості)
7	ОБОРОННИЙ	(виробництво потужностей та організація державних замовлень для покращення обороноздатності держави)

Джерело: авторська розробка

Аналізуючи науковий матеріал, слушно зазначити, що наша держава повинна безпосередньо брати участь у розробленні та реалізації програми розвитку, враховуючи ризики та міжнародний досвід. Бородіна О. провела історичне дослідження та вивчила проекти підтримки зарубіжних країн у минулому. Вчена згадує План Маршалла (Європа), а також, План Доджа (Японія). Бородіна О. розкрила основні проекти відновлення та розвитку держав та спробувала проаналізувати варіанти їх впровадження в Україні, враховуючи національні особливості та територіальне розміщення та

варіанти дослідження того як вони будуть адаптовані, їх ефективність та результативність. Підтримуючи її думку, доречно зазначити, що законотворцям та вищим державним органам, при здійсненні державного регулювання, обов'язково необхідно враховувати теоретичні дослідження та здійснювати свою діяльність у сфері повоєнного відновлення економіки, врахувавши найкращий міжнародний історичний досвід для ефективного та швидкого розвитку держави, з метою уникнення прогалин [4, с. 131].

Микитенко В. та Худолей В. розглядали регіональну програму щодо впровадження енергоефективності у промисловій сфері [9].

Слід зазначити, що враховуючи специфічні та унікальні економічні, соціальні, геополітичні, обставини, в яких опинилася країна в даному військовому протистоянні, Україна повинна самостійно надавати пропозицію, міжнародним партнерам, плану повоєнного розвитку держави [4, с. 125]. Вважаємо було б доцільно створити контролюючий орган щодо розподілу міжнародних коштів, до якого б входили іноземні партнери, які б здійснювали контроль надходжень та розподілу фінансів для України самостійно. На нашу думку, така програма державного регулювання повоєнного відновлення економіки була б відкритою та прозорою для зарубіжних країн, які допомагають нашій країні. Така пропозиція є актуальною та важливою та потребує подальшого дослідження.

Слушною є думка Снігова О. про те, що розроблення стратегічного документу з економічної відбудови України потребує обов'язкової концептуалізації процесу та чіткого бачення післявоєнної моделі економічного розвитку країни як цільового орієнтира. Незважаючи на наявність чисельних проєктів Планів заходів з відбудови України, окреслене чітке бачення повоєнної економічної моделі розвитку України відсутнє. Рамковими умовами побудови післявоєнної моделі економічного розвитку є ті, що гарантують ефективність економіки у ринковому просторі та можливість бути конкурентоспроможними за межами країни. На

створення моделі розвитку України впливають Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, захист національних інтересів в енергетичній та економічній сферах та Угоди про асоціацію Європейського Союзу. Для окреслення стратегічного бачення післявоєнного економічного розвитку України пропонованими цільовими характеристиками моделі є такі, що відбивають засади промислового розвитку країн ЄС: розбудову країни з конкурентоспроможною та стійкою економікою, яка має сильні самодостатні регіони та громади, спроможні до саморозвитку та конкурентоспроможну промисловість як основу інклюзивного соціально-економічного розвитку України. Це передбачає розроблення заходів державної політики, що враховують ключові характеристики нової промислової політики ЄС та передбачатимуть: цифровізацію виробничих процесів, впровадження процесів декарбонізації економічної діяльності, забезпечення безпеки та локалізацію, технологічну безпеку для виробництва та розбудову суспільства високих компетенцій. Необхідність концептуального бачення процесу є обов'язковим елементом стратегічного планування. Це дозволить не лише визначити способи досягнення стратегічних цілей та механізми перетворення соціально-економічної системи країни у процесі післявоєнного відновлення, що мають багаторівневий характер, а й дасть можливість усім потенційним стейкхолдерам процесу оцінити власні можливості та визначитися з інвестиційними позиціями [12, с. 22].

Ємець В. пропонує «План відродження», який потребує певної організаційної архітектури, яка б створювала контур для широкого залучення європейських та іноземних інститутів, підприємств і організацій до вирішення комплексних завдань структурної перебудови на національному, регіональному та муніципальному рівнях. Основними завданнями «Плану відродження» є: формування середовища для розвитку конкурентоспроможних виробництв, а також створення умов для

самореалізації людського капіталу в країні; модернізація державних активів з метою їх долучення до європейських виробничих ланцюгів; створення умов для стимулювання приватних інвестицій у розвиток високотехнологічного виробництва в Україні. Ключові елементи організаційної архітектури модернізації економіки України: фінансова компанія спеціального призначення «Європейський фонд модернізації України», яка співфінансуватиметься країнами-членами Європейського Союзу. Основним завданням цього фонду буде визначення пріоритетів індустриального відновлення України та здійснення їх цільового фінансування шляхом надання кредитів та грантів за рахунок власних ресурсів, а також шляхом сприяння залученню стратегічних інвесторів на умовах співфінансування проектів розвитку. Серед основних завдань «Європейського фонду модернізації України» також буде пошук варіантів включення українських виробників до європейських виробничих ланцюгів та проведення консультацій з представниками європейського бізнесу. Для цільового використання залучених від ЄС коштів пропонується долучення до процесів реалізації «Плану модернізації» спільного україно-європейського комерційного банку, у акціонерному капіталі якого більша доля буде належати європейським партнерам. Також пропонується забезпечити призначення представників європейського істеблішменту на посади радників українських посадовців, відповідальних за використання європейських коштів [5, с. 54]. Зазначена пропозиція, потребує уваги та втілення в Україні.

Безпосереднім пошуком підрядників для реалізації проектів за європейські кошти займатиметься проектний офіс «Європейського фонду модернізації України» спільно з представниками органів центральної та місцевої влади України. У контексті згаданої раніше Програми та «План відродження» включатиме: розвиток високотехнологічних напрямків, зокрема, вбудовування українських високотехнологічних виробничих

потужностей, за умови їх модернізації і включення до виробничих ланцюгів ЄС. Серед потенційних галузей, які можуть співпрацювати з європейськими виробниками, є такі: авіаційна; космічна тощо. Наприклад, Україна вже створила Альянс оборонних індустрій. На форумі були присутні понад 30 держав (252 оборонні компанії). Також внаслідок співпраці акціонерного товариства «Українська оборонна промисловість» з німецьким оборонним концерном Rheinmetall почало свою роботу спільне підприємство, ТОВ «Рейнметал – Українська оборонна промисловість». Зараз планується створення в нашій державі спеціального Оборонного фонду. Тісна співпраця з іншими державами є дуже важливою для розвитку країни у майбутньому. Взаємодія на центральному рівні передбачає залучення фінансових ресурсів та консалтингової допомоги для оновлення виробничих потужностей електричних станцій (зокрема АЕС) з акцентом на впровадження більш ефективних технологій виробництва. Необхідним є залучення організаційних та фінансових ресурсів для відновлення залізничної, енергетичної та транспортної інфраструктури (сфера відповідальності центральних органів влади); відновлення комунальної транспортної, енергетичної та ЖКХ інфраструктури на місцевому рівні; покращення дорожньої інфраструктури на рівні окремих населених пунктів. Для реалізації завдань у сфері розвитку енергетики та інфраструктурних проектів необхідна реалізація моделі державно/комунально-приватного партнерства, створення спільних підприємств, а також залучення цільового фінансування через механізми емісії облігацій центральною та місцевою владою. Європейська сторона в обов'язковому порядку має бути розпорядником або співрозпорядником залучених коштів. Запропоновані сфери економіки відіграватимуть основну роль у процесі інтеграції економіки України до ЄС, а також стануть «ядром» економічного відновлення, розвитку та підтримання суверенітету України [5, с. 55].

Економічних змін та розвитку наша держава може досягти лише завдяки підтримці міжнародних партнерів. Залучення ресурсів, які можуть сприяти прогресу економіки держави є основним завданням для державних органів та суспільства в цілому [5, с. 56].

Проаналізувавши думки вчених та законодавство, доречно підкреслити, що стратегія є фундаментом для розробки державними органами нормативних документів та планів щодо розвитку економіки [10].

21 липня 2023 року була прийнята постанова Кабінету Міністрів, що регулює відносини, пов'язані з наданням компенсації за об'єкти нерухомого майна, які були пошкоджені через бойові дії [8], після набрання чинності Указу Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 [13], затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 р. № 2102-ІХ [11] а саме: об'єкт нерухомого майна не розташований на територіях, що відповідно до переліку територій, затвердженого Мінреінтеграції, включені до пункту 2 розділу І, на яких бойові дії не завершені на дату подання заяви, або до розділу ІІ, на яких на дату подання заяви не завершено тимчасову окупацію; інформація про власність на зазначені об'єкти повинна бути у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно [8]. Законодавчо врегульована процедура компенсації за об'єкти нерухомого майна є важливим важелем для державного регулювання повоєнного відновлення економіки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Здійснено теоретичне узагальнення й наведено нові шляхи розв'язання наукової проблеми, що проявляється у визначенні теоретико-правових засад державного регулювання повоєнного відновлення економіки. У результаті проведеного дослідження подано ряд теоретичних узагальнень, пропозицій і практичних рекомендацій, врахувавши думки вчених які також вивчали актуальні проблеми. Опрацьовано досвід європейських країн у побудові дієвої системи результативних рішень, досліджено проблемні питання державного регулювання та запропоновано створення контролюючого

органу щодо розподілу міжнародних коштів, до якого б входили іноземні партнери, які б здійснювали контроль надходжень та розподілу фінансів для України самостійно, це б допомогло б подолати проблему відмивання коштів. На нашу думку, така програма державного регулювання повоєнного відновлення економіки була б відкритою та прозорою для зарубіжних країн, які допомагають нашій країні. Слушно зазначити, що пропозиція є актуальною та важливою і потребує подальшого дослідження. Розроблено алгоритм реалізації державної стратегії фінансової допомоги Україні для повоєнного відновлення економіки. Тільки чітке планування державою стратегії розвитку, врахування економічних та соціальних складових в комплексі може бути вагомим важелем для відновлення повоєнної економіки в умовах глобалізації. Законодавчо врегульована процедура компенсації за об'єкти нерухомого майна є складовою для державного регулювання повоєнного відновлення економіки. Донецька, Луганська, Херсонська, Харківська, Київська, Сумська, Чернігівська та Запорізька області потребують державного регулювання повоєнного відновлення економіки та значного залучення коштів. Нормотворчість та планування стратегії розвитку допоможе відновити повоєнну економіку держави на глобальному рівні. Відбудова України є однією з передумов підтримки миру та стабільності в Європі, тому Європейська сторона в обов'язковому порядку має бути розпорядником або співрозпорядником залучених фінансів та контролювати їх використання.

Література

1. Амбросов В. Ефективність використання факторів розширеного відтворення в аграрному секторі. *Економіка України*. 2009. № 4. С. 67–73.
2. Баластрик Л. Актуальні аспекти відродження економіки України. *Міжнародний історичний досвід повоєнної реконструкції економіки:*

- уроки для України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27 квітня 2023 р.) / ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», Інститут вищої освіти НАПН України. К., 2023. 125 с. С. 86. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/Mizhnar-istor-dosvid-povojen-reonstrukcii-uroky-dla-Ukrainy.pdf> (дата звернення: 17.11.2023).
3. Бурбело С. Актуалізований план повоєнних дій/заходів органів влади та інших стейкхолдерів із відновлення деокупованих територій ОРДЛО та їх реінтеграції в простір України. *Міжнародний історичний досвід повоєнної реконструкції економіки: уроки для України*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27 квітня 2023 р.) / ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», Інститут вищої освіти НАПН України. К., 2023. 125 с. С. 93. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/Mizhnar-istor-dosvid-povojen-reonstrukcii-uroky-dla-Ukrainy.pdf> (дата звернення: 17.11.2023).
 4. Бородіна О., Ляшенко В. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 121-134.
 5. Ємець В. Економічний розвиток у повоєнний період в Україні: загальні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 7-8. С. 51-56. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7-8_2022/11.pdf (дата звернення: 17.11.2023).
 6. Мельникова О. Державне регулювання економіки: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня спеціальності 051 «Економіка». Харків: ХНПУ. 2023. 105 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9914693e-2dd5-4a1b-bcc4-fed84c89ec69/content> (дата звернення: 17.11.2023).
 7. Назаркевич І. Державне регулювання структурних змін в економіці України: проблеми та перспективи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана

- Франка, 2020. 356 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Monohrafiia_Nazarkevych.pdf (дата звернення: 17.11.2023).
8. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо регулювання відносин, пов'язаних з наданням компенсації за об'єкти нерухомого майна, пошкоджені внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2023 р. № 858. *Верховна Рада України: вебсайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.11.2023).
9. Микитенко В., Худолей В. Цільові функціонали регіональної стратегії управління забезпеченням енергоефективності промисловості. Економіка природокористування і охорони довкілля: зб. наук. пр. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України. 2013. С. 41-48.
10. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179. *Верховна Рада України: вебсайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.11.2023).
11. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні: Закон України від 24 лютого 2022р. № 2102-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 17.11.2023).
12. Снігова О. Про необхідність концептуалізації повоєнної реконструкції економіки України. *Міжнародний історичний досвід повоєнної реконструкції економіки: уроки для України*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27 квітня 2023 р.) / ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», Інститут вищої освіти НАПН

- України. К., 2023. 125 с. С. 22. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/Mizhnar-istor-dosvid-povojen-rekonstrukcii-uroky-dla-Ukrainy.pdf> (дата звернення: 17.11.2023).
13. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64. *Верховна Рада України: вебсайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 17.11.2023).
14. Cherlenyak I.I., Proskura V.F. and Shelemba M.M. Industry 4.0 Technology Challenges and Industrial Policy Tools: An Analysis of South Korea’s Experience. *Scientific Bulletin of Uzhgorod University*. 2018. Vol. 2 (52). P. 144-156.

References

1. Ambrosov, V. (2009). Efektyvnist vykorystannia faktoriv rozshyrenoho vidtvorennia v ahrarnomu sektori [The effectiveness of the use of factors of extended reproduction in the agricultural sector]. *Ekonomika Ukrainy – Ukraine economy*, 4, 67-73 [in Ukrainian].
2. Balastryk, L. (2023). Aktualni aspekty vidrodzhennia ekonomiky Ukrainy [Current aspects of the revival of the economy of Ukraine]. *Mizhnarodnyi istorychnyi dosvid pivoiennoi rekonstruktsii ekonomiky: uroky dlia Ukrainy: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – International historical experience of postwar economic reconstruction: lessons for Ukraine: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*. (p. 86). Retrieved from <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/Mizhnar-istor-dosvid-povojen-rekonstrukcii-uroky-dla-Ukrainy.pdf> [in Ukrainian].
3. Burbelo, S. (2023). Aktualizovanyi plan pivoiennykh dii/zakhodiv orhaniv vlady ta inshykh steikkholderiv iz vidnovlennia deokupovanykh terytorii ORDLO ta yikh reintehratsii v prostir Ukrainy [Updated plan of post-war

- actions/measures of authorities and other stakeholders for the restoration of the de-occupied territories of the ORDLO and their reintegration into the space of Ukraine]. *Mizhnarodnyi istorychnyi dosvid povoiennoi rekonstruktsii ekonomiky: uroky dlia Ukrainy: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – International historical experience of postwar economic reconstruction: lessons for Ukraine: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference.* (p. 93). Retrieved from <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/Mizhnar-istor-dosvid-povojen-rekonstrukcii-uroky-dla-Ukrainy.pdf> [in Ukrainian].
4. Borodina, O., & Lyashenko, V. (2022). Povoienne vidnovlennia ekonomiky: svitovyi dosvid ta sproba yoho adaptatsii dlia Ukrainy [Post-war recovery of the economy: world experience and an attempt to adapt it for Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of economic science of Ukraine, 1* (42), 121-134 [in Ukrainian].
 5. Yemets, V. (2022). Ekonomichnyi rozvytok u povoiennyi period v Ukraini: zahalni aspekty [Economic development in the post-war period in Ukraine: general aspects]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience,* 7-8, 51–56. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/7-8_2022/11.pdf [in Ukrainian].
 6. Melnikova, O. (2023). Derzhavne rehuliuвання ekonomiky: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity bakalavrskoho rivnia spetsialnosti 051 «Ekonomika» [State regulation of the economy: educational and methodological guide for students of higher education at the bachelor's level, specialty 051 "Economics": electronic edition]. Kharkiv: KhNPU. Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9914693e-2dd5-4a1b-bcc4-fed84c89ec69/content> [in Ukrainian].
 7. Nazarkevich, I. B. (2020). Derzhavne rehuliuвання strukturnykh zmin v ekonomitsi Ukrainy: problemy ta perspektyvy: monohrafiia [State regulation

- of structural changes in the economy of Ukraine: problems and prospects: monograph]. Lviv: LNU named after Ivan Franko. Retrieved from https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Monohrafiia_Nazarkevych.pdf [in Ukrainian].
8. Pro vnesennia zmin do deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy shchodo rehuliuвання vidnosyn, poviazanykh z nadanniam kompensatsii za obiekty nerukhomoho maina, poshkodzeni vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 lypnia 2023 r. № 858 [On making changes to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine regarding the regulation of relations related to the provision of compensation for real estate objects damaged as a result of hostilities, acts of terrorism, and sabotage caused by the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 21, 2023 No. 858]. *Verkhovna Rada Ukrainy: vebsait – Verkhovna Rada of Ukraine: website*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
 9. Mykytenko, V., & Khudoley, V. (2013). Tsilovi funktsionaly rehionalnoi stratehii upravlinnia zabezpechenniam enerhoefektyvnosti promyslovosti [Target functions of the regional management strategy for ensuring energy efficiency of industry]. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i okhorony dovkillia: zb. nauk. pr. – Economics of nature use and environmental protection: coll. of science pr.* Kyiv: DU IEPSR NAS of Ukraine, 41-48 [in Ukrainian].
 10. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy, vid 03 bereznia 2021 r. № 179 [On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 3, 2021 No.

- 179]. *Verkhovna Rada Ukrainy: vebsait – Verkhovna Rada of Ukraine: website*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy «Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 24 liutoho 2022r. № 2102-IX [On the approval of the Decree of the President of Ukraine "On the introduction of martial law in Ukraine: Law of Ukraine dated February 24, 2022 No. 2102-IX]. *Verkhovna Rada Ukrainy: vebsait – Verkhovna Rada of Ukraine: website*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> [in Ukrainian].
 12. Snihova, O. (2023). Pro neobkhidnist kontseptualizatsii povoiennoi rekonstruktsii ekonomiky Ukrainy [On the need to conceptualize the post-war reconstruction of the economy of Ukraine]. *Mizhnarodnyi istorychnyi dosvid povoiennoi rekonstruktsii ekonomiky: uroky dlia Ukrainy: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – International historical experience of postwar economic reconstruction: lessons for Ukraine: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*. (p. 22). Retrieved from <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/Mizhnaristor-dosvid-povojen-rekonstrukcii-uroky-dla-Ukrainy.pdf> [in Ukrainian].
 13. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 liutoho 2022 r. № 64 [On the introduction of martial law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 No. 64]. *Verkhovna Rada Ukrainy: vebsait – Verkhovna Rada of Ukraine: website*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukrainian].
 14. Cherlenyak, I.I., Proskura, V.F., & Shelemba, M.M. (2018). Industry 4.0 Technology Challenges and Industrial Policy Tools: An Analysis of South Korea’s Experience. *Scientific Bulletin of Uzhgorod University*, 2 (52), 144-156.